

СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ СТАТУС НЕПОВНОЛІТНІХ І ЙОГО ВПЛИВ НА ВІКТИМНУ ПОВЕДІНКУ

Олексієнко Аліса Сергіївна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ *Заяць Н.В.*

Однією з перешкод на шляху побудови здорового демократичного суспільства є різноманітні порушення прав підростаючого покоління. У наш час, коли в Україні закладаються правові основи глибоких соціально-економічних перетворень, проблема неповнолітніх набуває особливого змісту. Серед жертв злочинів діти мають найменші можливості захисту своїх прав, недоторканності і, безсумнівно, володіють підвищеною віктимністю. Коли суспільство не бачить підвищеної потреби дітей у захисті і не забезпечує його, майбутнє стає небезпечним. Сьогодні назріла необхідність у більш повному й об'єктивному інформуванні громадськості та й самих дітей про права дітей на захист. Визнання й забезпечення прав дитини не порушує авторитету батьків і не зменшує обсяг прав дітей по відношенню до сім'ї суспільства.

В Конвенції про права дитини, прийнятій ООН 20 листопада 1989 р., проголошено, що «людство зобов'язане дати дітям усе найкраще, надійно забезпечити дитинство, що гарантує в майбутньому розвиток повноцінних громадян». (1) Дитина – це маленька людина, що має певні потреби, але не має достатніх сил, розуму й досвіду, щоб захистити себе.

У міжнародному праві ідея захисту дітей розвивалася поступово протягом багатьох сторіч. Але активізувався цей процес тільки в XIX ст., коли до створення концепції захисту прав дітей призвели посягання дорослих. Почалося це зі створення інституту соціальної опіки, що було першою практичною спробою захистити права дітей. Винцем цих дій було видання в Англії у 1908 р. Children Charter, або Habeas corpus. Даний закон набрав чинності з 1909 р. Це була спроба першої кодифікації прав дітей, що в майбутньому стала основою для більш повного законодавства. Закон установлював однакові права для всіх дітей – законнароджених і незаконнароджених, визнавав необхідність ввічливого ставлення до них. Після цього в Бельгії у 1912 р. був прийнятий Закон про захист дитинства. У 1919 р. створена Народна організація Опіки над дитиною, метою якої була координація всіх дій, покликаних забезпечити реалізацію ідеї захисту прав дітей. Подібна діяльність цієї організації викликала інтерес в інших країнах, що стало початком міжнародного співробітництва в даній галузі. Першим міжнародним документом, в якому ставилася проблема прав малолітньої людини, була Женевська декларація 1923 р. Уперше в історії людства було сформульовано право дитини на допомогу, виховання, захист, тобто в тих сферах життя, де раніш йшлося тільки про філантропію. Декларація спрямована на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і психічний розвиток дитини. Однак цей документ мав лише декларативний характер, і тому реальний правовий захист був можливий шляхом створення норм національного права на основі прийняття державами міжнародних договорів. (2)

Першим таким договором стала Загальна декларація прав людини, прийнята 10 грудня 1948 р. загальними зборами ООН, що стала діяти з 1976 р. В ній були зафіксовані основи захисту прав дітей. Свій розвиток ця Декларація отримала в Пактах Прав Людини. В цих актах гарантовані рівні права всім дітям і забезпечення їх основних соціальних потреб.

20 листопада 1959 р. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла Декларацію прав дитини, що регулює положення дитини в сучасному суспільстві. Головна ідея цього акта «Добро – дітям», яких людство повинно забезпечити всім найкращим. Декларація складається з 10 принципів, що забезпечують права дітей. Основні з них говорять про те, що дитини, незалежно від кольору шкіри, мови, статі, віри, законом повинен бути забезпечений соціальний захист, надані умови та можливості, що дозволили б йому розвиватися фізично, розумово, морально, духовно. В соціальному відношенні складені умови для здорового і нормального життя в умовах свободи й гідності. Дитина повинна бути першою серед тих, хто одержує

захист і допомогу, а також повинна бути захищеною від усіх форм небального ставлення до неї, не говорячи вже про жорстокість та експлуатацію. (3)

В українській правовій системі права дитини як громадянина країни, певні їхні гарантії містяться насамперед у Конституції України. «Сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою (ст. 51), «Діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним» (ст. 52). «Кожна людина має невід'ємне право на життя» (ст. 27), (4) що повністю відповідає ст. 6 зазначеної Конвенції ООН, встановлює невід'ємне право на життя кожної дитини. У Кодексі про шлюб і сім'ю України реалізовано право дитини мати ім'я від народження, встановлено місце, порядок та строки реєстрації народження, а Законом України «Про громадянство» закріплено право дитини мати громадянство. В інших законодавчих актах зафіксовано новий погляд на становище дітей, визначено пріоритетність їх інтересів, значення цих інтересів для благополуччя суспільства.

Протягом останніх років було прийнято ряд нормативних актів, спрямованих на виконання зобов'язань України щодо Конвенції ООН про права дитини та Заключних зауважень Комітету ООН про права дитини. Такими основними актами є Національна програма «Діти України» та Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 1998 р. № 1929 «Про заходи щодо посилення охорони материнства та дитинства».

Але значна частина норм законодавства України, які відповідають Конвенції ООН про права дитини, іншим міжнародним актом у цій сфері, не реалізується, а то й просто порушується. Насамперед це викликано тим, що законодавство України про охорону дитинства має більше декларативний, ніж практичний характер. Це не дає можливості Україні гарантувати повне дотримання та реалізацію проголошених прав дітей. Крім того, в Україні практично відсутній чіткий національний механізм забезпечення реалізації та контролю за виконанням норм законодавства про права дитини.

Підсумовуючи викладене можна зробити висновок, що сьогодні особливо важливого значення набуває профілактика злочинів серед неповнолітніх.

Необхідно удосконалити комплексні програми боротьби з втягненням неповнолітніх в злочинну діяльність на підставі досягнення науки і практики, неухильно запроваджувати їх у життя.

Боротьба зі злочинністю неповнолітніх має плануватися і здійснюватися на різних рівнях і напрямках, враховуючи різні контингенти осіб. Вона має включити в себе широкий діапазон загальноновиховних, профілактичних та каральних заходів. За своєю спрямованістю вони мають попереджати злочинну поведінку неповнолітніх, припиняти розпочаті кримінальні дії, а також не допускати їх рецидиву. У цій справі не можна жалити коштів, адже йдеться про майбутнє України!

Список використаних джерел:

1. Конвенція про права дитини: прийнята та відкрита для підписання, ратифікації та приєднання рез. 44/25 ГА ООН від 20 листопада 1989р.// Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій – Амстердам – Київ, 1996. – с. 44-55
2. Веселуха В. Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку // Право України. – 1999. – № 7. – С. 93-97.
3. Декларація прав дитини: прийнята ГА ООН від 20 листопада 1959р. // Юридичний вісник України.–1999. –1 грудня.– с. 11-12 .
4. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.; станом на 15 лютого 2013р.– К.: Паливода А.В., 2013.–62 с.

ЗЛОЧИННІСТЬ МАЙБУТНЬОГО. МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН І ТЕРОРИСТИЧНА АТАКА В МУМБАІ

Коваль Інна Анатоліївна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Семенов В.В.*

За останні роки ми стали свідками змін, які ми щоденно аналізуємо з кримінальних тенденцій, засобів масової інформації та власного досвіду. Змін, які раз і назавжди осучаснили кримінальний світ та змушують його невпинно рухатись вперед і досягати нечуваних раніше антисоціальних результатів.